

WYMAGANIA EDUKACYJNE

niezbędne do otrzymania przez ucznia poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych, sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów oraz warunki i tryb otrzymania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z języka polskiego

ROK SZKOLNY	2026/2027
KLASA	III LO
PRZEDMIOT	Język polski poziom podstawowy
NAUCZYCIEL	Magdalena Żukowska-Bąk
PODRĘCZNIK	NOWE Ponad słowami 3.1 i 3.2, Nowa Era, zakres podstawowy i rozszerzony

1. ZAKRES WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Wymagania edukacyjne obejmują cztery podstawowe obszary kształcenia:

- kształcenie literackie i kulturowe
- kształcenie językowe
- tworzenie wypowiedzi
- samokształcenie

Przy ustalaniu oceny bierze się pod uwagę przede wszystkim poziom opanowania wiadomości i umiejętności określonych w podstawie programowej i programie nauczania realizowanym w klasie III liceum ogólnokształcącego.

OCENA NIEDOSTATECZNA

Uczeń:

- nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności określonych w programie nauczania;
- nie zna treści omawianych lektur obowiązkowych w stopniu umożliwiającym ich omówienie;
- nie potrafi wskazać najważniejszych informacji dotyczących Młodej Polski, dwudziestolecia międzywojennego oraz literatury wojny i okupacji;
- nie rozpoznaje podstawowych gatunków literackich, środków stylistycznych ani najważniejszych pojęć historycznoliterackich;
- nie potrafi wskazać podstawowej problematyki omawianych utworów;
- nie podejmuje próby analizy i interpretacji tekstu;
- nie potrafi sformułować spójnej wypowiedzi ustnej ani pisemnej na zadany temat;
- nie potrafi zbudować podstawowego argumentu i poprzeć go przykładem z lektury;
- popełnia liczne błędy językowe, stylistyczne, ortograficzne i interpunkcyjne utrudniające zrozumienie wypowiedzi;
- nie spełnia wymagań koniecznych do uzyskania oceny dopuszczającej.

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

Uczeń:

- opanował w niewielkim stopniu podstawowe wiadomości i umiejętności przewidziane programem;
- zna najważniejsze fakty dotyczące Młodej Polski, dwudziestolecia międzywojennego oraz wojny i okupacji;

- potrafi określić przybliżone ramy czasowe omawianych epok i okresów;
- wymienia najważniejszych twórców i rozpoznaje podstawowe utwory omawiane na lekcjach;
- zna treść lektur obowiązkowych w podstawowym zakresie;
- odtwarza najważniejsze wydarzenia i wskazuje głównych bohaterów utworów;
- przy pomocy nauczyciela określa temat i podstawową problematykę tekstu;
- rozpoznaje podstawowe gatunki literackie i najczęściej występujące środki stylistyczne;
- zna podstawowe pojęcia: modernizm, dekadentyzm, symbolizm, impresjonizm, ekspresjonizm, katastrofizm, awangarda, groteska, totalitaryzm, literatura lagrowa i łagrowa;
- wyszukuje w tekście wskazane informacje;
- podejmuje próbę sformułowania własnego stanowiska i prostego argumentu;
- tworzy krótką wypowiedź pisemną częściowo zgodną z tematem;
- przy pomocy nauczyciela korzysta z podstawowych kontekstów historycznych i kulturowych.

OCENA DOSTATECZNA

Uczeń:

- w zadowalającym stopniu opanował wiadomości i umiejętności objęte programem;
- zna najważniejsze cechy Młodej Polski, dwudziestolecia międzywojennego oraz literatury wojny i okupacji;
- określa ramy czasowe i wskazuje najważniejsze wydarzenia historyczne wpływające na literaturę;
- zna najważniejszych twórców i omawiane utwory;
- zna treść lektur obowiązkowych i potrafi przedstawić ich główną problematykę;
- charakteryzuje bohaterów literackich i wskazuje ich najważniejsze cechy;
- rozpoznaje podstawowe motywy literackie i odnosi je do omawianych tekstów;
- rozpoznaje gatunki literackie i określa ich najważniejsze cechy;
- wskazuje środki stylistyczne i podejmuje próbę określenia ich funkcji;
- odczytuje sens dosłowny i podstawowe znaczenia przenośne tekstu;
- wskazuje podstawowe konteksty historyczne, biograficzne, społeczne i kulturowe;
- porównuje bohaterów, postawy i problemy przedstawione w poznanych utworach;
- formułuje własne stanowisko wobec omawianego zagadnienia;
- tworzy wypowiedź argumentacyjną zawierającą stanowisko, argument i przykład;
- redaguje spójną wypowiedź pisemną zgodną z tematem;
- stosuje podstawowe zasady poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej.

OCENA Dобра

Uczeń:

- dobrze opanował wiadomości i umiejętności przewidziane programem nauczania;
- swobodnie posługuje się podstawowymi pojęciami dotyczącymi omawianych epok i kierunków artystycznych;
- omawia najważniejsze założenia światopoglądowe, filozoficzne i artystyczne Młodej Polski i dwudziestolecia międzywojennego;
- wyjaśnia związki między literaturą a wydarzeniami historycznymi, zwłaszcza doświadczeniem I wojny światowej, odzyskania niepodległości, totalitaryzmów, II wojny światowej i Zagłady;
- dobrze zna treść lektur obowiązkowych;
- samodzielnie analizuje zachowania i motywacje bohaterów;
- rozpoznaje problematykę filozoficzną, moralną, społeczną, egzystencjalną i historyczną utworów;

- rozpoznaje konwencje i gatunki literackie oraz określa ich funkcję;
- wskazuje środki stylistyczne i wyjaśnia ich znaczenie dla sensu utworu;
- analizuje sposób kreowania świata przedstawionego, narratora, podmiotu lirycznego i bohatera;
- dostrzega symbole, metafory, ironię, groteskę i znaczenia niedostowne;
- interpretuje utwór z uwzględnieniem jego budowy i właściwego kontekstu;
- porównuje różne teksty kultury i dostrzega zachodzące między nimi związki;
- samodzielnie wykorzystuje konteksty w interpretacji;
- formułuje logiczne i rzeczowe argumenty oraz wykorzystuje przykłady literackie do uzasadnienia stanowiska;
- tworzy uporządkowane i spójne wypowiedzi o charakterze maturalnym.

OCENA BARDZO DOBRA

Uczeń:

- bardzo dobrze opanował wiadomości i umiejętności określone w programie nauczania;
- swobodnie charakteryzuje Młodą Polskę, dwudziestolecie międzywojenne oraz literaturę wojny i okupacji, uwzględniając tło historyczne, filozoficzne, społeczne i artystyczne;
- sprawnie posługuje się terminologią literacką i historycznoliteracką;
- bardzo dobrze zna treść lektur obowiązkowych i wykorzystuje ją w samodzielnych analizach;
- interpretuje teksty literackie na poziomie dosłownym, symbolicznym i metaforycznym;
- samodzielnie formułuje problemy interpretacyjne i dostrzega wieloznaczność utworów;
- analizuje funkcję zastosowanych środków artystycznych;
- wykorzystuje różnorodne konteksty: historyczne, filozoficzne, biograficzne, kulturowe, społeczne i literackie;
- zestawia utwory należące do różnych epok i wskazuje podobieństwa oraz różnice w sposobie przedstawiania określonych problemów;
- rozpoznaje nawiązania do tradycji literackiej i kulturowej;
- samodzielnie interpretuje dzieła plastyczne, filmowe i inne teksty kultury;
- sprawnie formułuje tezę lub hipotezę interpretacyjną;
- tworzy rozwinięte, logiczne argumenty i świadomie wykorzystuje przykłady oraz konteksty;
- redaguje dojrzałe, uporządkowane i poprawne wypowiedzi pisemne;
- buduje wypowiedzi spełniające wymagania stawiane wypowiedziom maturalnym;
- posługuje się bogatym i precyzyjnym słownictwem oraz zachowuje wysoką poprawność językową.

OCENA CELUJĄCA

Uczeń:

- w pełni i biegle opanował wiadomości oraz umiejętności przewidziane programem nauczania dla klasy III na poziomie podstawowym;
- samodzielnie i wnikliwie analizuje oraz interpretuje teksty literackie i inne teksty kultury;
- swobodnie wykorzystuje terminologię historycznoliteracką i teoretycznoliteracką;
- bardzo dobrze zna omawiane lektury i potrafi wykorzystywać ich treść do interpretowania nowych zagadnień;
- samodzielnie dostrzega związki między utworami, epokami oraz różnymi dziedzinami kultury;
- formułuje dojrzałe i oryginalne wnioski interpretacyjne;
- wykorzystuje różnorodne, trafnie dobrane konteksty;
- dostrzega wieloznaczność i nieoczywiste sensy utworów;
- swobodnie zestawia i porównuje teksty oraz dostrzega ciągłość i przemiany motywów literackich;
- buduje dojrzałe wypowiedzi argumentacyjne i trafnie hierarchizuje argumenty oraz przykłady;

- posługuje się bogatym, precyzyjnym i poprawnym językiem;
- świadomie wykorzystuje środki retoryczne;
- tworzy wypowiedzi pisemne i ustne charakteryzujące się wysokim poziomem merytorycznym i językowym;
- samodzielnie rozwija zainteresowania humanistyczne i krytycznie ocenia wykorzystywane źródła.

2. ZAKRES TREŚCI REALIZOWANYCH W KLASIE III

MŁODA POLSKA

- ramy czasowe epoki oraz jej najważniejsze nazwy i ich znaczenie: Młoda Polska, modernizm, neoromantyzm, fin de siècle;
- najważniejsze zjawiska historyczne, społeczne i kulturowe przetomu XIX i XX wieku;
- filozoficzne źródła epoki, w szczególności wybrane idee Arthura Schopenhauera, Friedricha Nietzschego i Henriego Bergsona;
- dekadentyzm, symbolizm, impresjonizm, ekspresjonizm, naturalizm i secesję;
- młodopolskie koncepcje artysty, sztuki i społeczeństwa;
- motywy kryzysu wartości, przemijania, śmierci, natury, miasta, artysty, chłopomanii, buntu i wolności;
- lirykę młodopolską i jej środki wyrazu;
- dramat symboliczny i jego cechy;
- problematykę narodową, społeczną i historyczną w literaturze epoki;
- obraz wsi i społeczeństwa w utworach Młodej Polski;
- najważniejszych twórców epoki i obowiązkowe utwory przewidziane podstawą programową;
- związki literatury Młodej Polski z malarstwem, muzyką i innymi dziedzinami sztuki.

DWUDZIESTOLECIE MIĘDZYWOJENNE

- ramy czasowe epoki i najważniejsze wydarzenia historyczne lat 1918–1939;
- przemiany społeczne i cywilizacyjne po I wojnie światowej;
- najważniejsze idee i nurty filozoficzne oraz psychologiczne wpływające na kulturę epoki;
- różnorodność nurtów artystycznych i literackich dwudziestolecia;
- awangardę, futuryzm, ekspresjonizm, surrealizm i katastrofizm;
- najważniejsze grupy poetyckie i kierunki w poezji polskiej;
- nowoczesne sposoby konstruowania narracji i bohatera;
- groteskę, absurd, parodię i eksperyment formalny;
- motywy miasta, masy, techniki, nowoczesności, dojrzewania, tożsamości, formy i społecznych konwenansów;
- problematykę społeczną i polityczną literatury okresu międzywojennego;
- najważniejszych twórców i obowiązkowe utwory przewidziane podstawą programową;
- związki literatury dwudziestolecia z filmem, sztukami plastycznymi i kulturą popularną.

WOJNA I OKUPACJA

- kontekst historyczny II wojny światowej i okupacji niemieckiej oraz sowieckiej;
- doświadczenie totalitaryzmu, Zagłady, obozów koncentracyjnych, gett i represji;
- problematykę granic człowieczeństwa, odpowiedzialności, winy, pamięci i świadectwa;
- literaturę dokumentu osobistego, wspomnienie, opowiadanie i poezję czasu wojny;
- literaturę lagrową i łagrową w zakresie przewidzianym podstawą programową;
- sposoby przedstawiania Zagłady i doświadczenia okupacyjnego;

- motywy śmierci, cierpienia, heroizmu, strachu, odczłowieczenia, solidarności i ocalenia;
- pokolenie Kolumbów i jego doświadczenie historyczne;
- problematykę moralną literatury wojennej;
- najważniejszych twórców oraz obowiązkowe teksty przewidziane programem nauczania;
- znaczenie pamięci historycznej i świadectwa w kulturze współczesnej.

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

- rozpoznaje rodzaje i gatunki literackie;
- analizuje elementy świata przedstawionego;
- określa sposób kreowania bohatera;
- rozpoznaje narratora i typ narracji;
- analizuje sytuację liryczną;
- rozpoznaje środki stylistyczne i określa ich funkcję;
- rozpoznaje symbol, alegorię, ironię, groteskę, metaforę i paradoks;
- analizuje kompozycję utworu;
- określa problematykę utworu;
- interpretuje tekst z wykorzystaniem właściwych kontekstów;
- porównuje utwory literackie i inne teksty kultury;
- rozpoznaje motywy literackie i sposoby ich przekształcania;
- dostrzega obecność tradycji literackiej w kulturze XX i XXI wieku.

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

- świadomie posługuje się językiem polskim;
- rozpoznaje zróżnicowanie języka i jego odmiany;
- rozumie pojęcie normy językowej i rozpoznaje podstawowe rodzaje błędów;
- analizuje słownictwo oraz jego funkcję w tekście;
- rozpoznaje styl wypowiedzi i środki stylistyczne charakterystyczne dla różnych odmian języka;
- dostosowuje sposób wyrażania się do sytuacji komunikacyjnej;
- stosuje zasady poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej;
- wykorzystuje wiedzę językową podczas analizy i interpretacji tekstów.

TWORZENIE WYPOWIEDZI

- tworzy wypowiedzi ustne i pisemne;
- formułuje tezę lub hipotezę;
- buduje argumenty i dobiera trafne przykłady;
- wykorzystuje konteksty;
- formułuje wnioski;
- tworzy wypowiedź argumentacyjną;
- zachowuje spójność i logiczny układ tekstu;
- analizuje temat wypowiedzi i selekcjonuje materiał;
- wykorzystuje znajomość lektur w wypowiedziach problemowych;
- ćwiczy formy wypowiedzi wymagane podczas egzaminu maturalnego;
- przygotowuje wypowiedzi ustne o charakterze argumentacyjnym.

SAMOKSZTAŁCENIE

- planuje własną pracę i systematyzuje wiadomości;

- korzysta ze słowników, encyklopedii, opracowań i źródeł cyfrowych;
- wyszukuje i selekcjonuje informacje;
- ocenia wiarygodność źródeł;
- sporządza notatki i materiały do powtórek;
- porządkuje zdobyte wiadomości i wykorzystuje różne strategie uczenia się;
- rozwija zainteresowania czytelnicze;
- dokonuje samooceny własnej pracy.

3. SPOSOBY SPRAWDZANIA WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI

3A. Sprawdziany

Obejmują określony dział, lekturę, epokę lub grupę zagadnień. Są zapowiadane z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, a zakres materiału jest podawany uczniom. Ocena w formie stopnia 1–6. Uczeń ma możliwość poprawy sprawdzianu.

3B. Kartkówki

Mogą być zapowiedziane lub niezapowiedziane. Obejmują materiał z ostatnich lekcji, bieżąco omawianej lektury lub zagadnienia niezbędne do dalszej pracy. Ocena w formie stopnia 1–6 albo informacji zwrotnej.

3C. Odpowiedzi ustne

Obejmują materiał z ostatnich lekcji, znajomość aktualnie omawianej lektury, zagadnienia poznane wcześniej niezbędne do analizy i interpretacji tekstów oraz wypowiedź argumentacyjną. Ocena w formie stopnia 1–6. Jeżeli istnieją odpowiednie wskazania lub potrzeby ucznia, odpowiedź może odbywać się poza forum klasy.

3D. Prace klasowe i dłuższe wypowiedzi pisemne

Mogą mieć formę wypowiedzi argumentacyjnej, analizy i interpretacji tekstu, pracy sprawdzającej wiadomości i umiejętności z określonej epoki albo pracy o charakterze maturalnym. Praca klasowa jest wcześniej zapowiadana, a uczniowie otrzymują informację o zakresie materiału. Ocena w formie stopnia 1–6. Uczeń ma możliwość poprawy pracy.

3E. Czytanie i znajomość lektur

Znajomość treści lektury może być sprawdzana poprzez kartkówkę, test, odpowiedź ustną, zadania interpretacyjne lub wypowiedź pisemną.

3F. Projekty, prezentacje i praca zespołowa

Oceniane mogą być poprawność merytoryczna, sposób wykorzystania źródeł, samodzielność, sposób prezentacji, zaangażowanie i współpraca w grupie. Ocena w formie stopnia 1–6 lub informacji zwrotnej.

3G. Praca na lekcji

Sprawdzaniu mogą podlegać wykonywanie zadań, analiza tekstu, wypowiedzi ustne, ćwiczenia, praca indywidualna i grupowa oraz przygotowanie materiałów niezbędnych do wykonania zadania. Podstawą oceny z przedmiotu jest poziom osiągnięcia wymagań edukacyjnych.

3H. Zeszyt, notatki i materiały

Uczeń powinien posiadać materiały potrzebne do pracy na zajęciach oraz uzupełniać notatki i zadania wskazane przez nauczyciela. Mogą one podlegać sprawdzeniu pod kątem kompletności i poprawności merytorycznej. Informacja zwrotna służy wskazaniu obszarów opanowanych i wymagających dalszej pracy.

4. KRYTERIA OCENIANIA BIEŻĄCEGO

4A. Cel oceniania

Celem oceniania bieżącego jest określenie stopnia opanowania wiadomości i umiejętności, monitorowanie postępów ucznia, przekazanie informacji zwrotnej, wskazanie obszarów wymagających uzupełnienia oraz wspieranie ucznia w dalszej nauce. Ocena bieżąca może mieć formę stopnia od 1 do 6 albo informacji zwrotnej.

4B. Przeliczanie punktów na stopnie

- 0–29% – niedostateczny (1)
- 30–49% – dopuszczający (2)
- 50–69% – dostateczny (3)
- 70–84% – dobry (4)
- 85–97% – bardzo dobry (5)
- 98–100% – celujący (6)

W przypadku prac ocenianych według szczegółowych kryteriów, w szczególności wypowiedzi pisemnych o charakterze maturalnym, stosowane są kryteria właściwe dla danej formy wypowiedzi.

4C. Ustalanie oceny śródrocznej i rocznej

- wynika ze stopnia opanowania wymagań edukacyjnych;
- nie jest prostą średnią arytmetyczną ocen cząstkowych;
- uwzględnia różnorodne formy sprawdzania wiadomości i umiejętności;
- w szczególności uwzględnia poziom opanowania znajomości lektur, analizy i interpretacji tekstu, tworzenia wypowiedzi oraz wiedzy historycznoliterackiej i językowej.

5. NIEOBECNOŚCI I UZUPEŁNIANIE BRAKÓW

W przypadku nieobecności uczeń ma obowiązek uzupełnić materiał realizowany podczas jego nieobecności w zakresie i terminie ustalonym z nauczycielem.

Uczeń nieobecny na obowiązkowej pracy pisemnej ustala z nauczycielem termin jej napisania.

Dłuższa usprawiedliwiona nieobecność ucznia jest uwzględniana przy ustalaniu terminu uzupełniania zaległości.

Uczeń powinien znać treść lektur omawianych podczas jego nieobecności, chyba że indywidualne ustalenia z nauczycielem stanowią inaczej.

6. ZASADY PONOWNEGO USTALENIA OCENY

1. Uczeń ma prawo do poprawy otrzymanej oceny na zasadach ustalonych przez nauczyciela.
2. Poprawa powinna nastąpić w terminie do dwóch tygodni od przekazania uczniowi informacji o ocenie, chyba że nauczyciel ustali inny termin wynikający z uzasadnionych okoliczności.
3. Poprawa nie musi odbywać się w identycznej formie jak pierwotne sprawdzenie wiadomości, ale musi sprawdzać te same wiadomości i umiejętności.
4. Uczeń ma obowiązek uzupełnić ocenę niedostateczną z najważniejszych prac obejmujących większą partię materiału.
5. W przypadku stwierdzenia niesamodzielności pracy uczeń ma obowiązek ponownie wykazać się wymaganymi wiadomościami i umiejętnościami w formie ustalonej przez nauczyciela.

6. Proces poprawy oceny zostaje odnotowany w dzienniku elektronicznym zgodnie z zasadami obowiązującymi w szkole.

7. DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Wymagania edukacyjne oraz sposoby sprawdzania wiedzy i umiejętności są dostosowywane do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia zgodnie z opinią poradni psychologiczno-pedagogicznej, orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego, zaleceniami specjalistów oraz ustaleniami zespołu nauczycieli i specjalistów pracujących z uczniem.

Dostosowanie może obejmować między innymi:

- wydłużenie czasu pracy;
- zmniejszenie liczby zadań przy zachowaniu sprawdzania tych samych kluczowych umiejętności;
- podział poleceń na krótsze etapy;
- dodatkowe wyjaśnienie polecenia;
- stosowanie materiałów wizualnych;
- umożliwienie odpowiedzi w warunkach ograniczających stres i bodźce;
- zmianę formy sprawdzenia wiadomości, jeśli wynika to z zaleceń;
- uwzględnianie indywidualnych trudności ucznia podczas oceniania.

Dostosowanie warunków pracy nie oznacza rezygnacji z realizowania wymagań edukacyjnych, lecz umożliwia uczniowi wykazanie się wiedzą i umiejętnościami w sposób uwzględniający jego potrzeby.

8. WARUNKI I TRYB OTRZYMANIA ROCZNEJ OCENY KLASYFIKACYJNEJ

7. O przewidywanych ocenach rocznych uczniów oraz jego rodzice są informowani w terminie i formie określonych w statucie szkoły.
8. Informacja o przewidywanej ocenie przekazywana jest za pomocą dziennika elektronicznego lub w inny sposób obowiązujący w szkole.
9. Roczna ocena klasyfikacyjna ustalana jest na podstawie stopnia spełnienia przez ucznia wymagań edukacyjnych określonych dla danego poziomu.
10. Ocena roczna uwzględnia osiągnięcia ucznia z całego roku szkolnego.
11. Ustalona roczna ocena klasyfikacyjna nie może być niższa od wcześniej przekazanej oceny przewidywanej.

9. WARUNKI UZYSKANIA OCENY WYŻSZEJ NIŻ PRZEWIDYWANA

Uczeń może ubiegać się o roczną ocenę klasyfikacyjną wyższą niż przewidywana zgodnie z zasadami określonymi w statucie szkoły. Zakres wiadomości i umiejętności wymaganych do uzyskania wyższej oceny wynika z niniejszych wymagań edukacyjnych.

Forma sprawdzenia wiadomości i umiejętności jest ustalana przez nauczyciela i może obejmować:

- część pisemną;
- część ustną;
- analizę i interpretację tekstu;
- wypowiedź argumentacyjną;
- sprawdzenie znajomości lektur oraz najważniejszych zagadnień historycznoliterackich i językowych.

Uczeń otrzymuje wyższą roczną ocenę klasyfikacyjną, jeżeli wykaże, że spełnia wymagania edukacyjne przewidziane dla tej oceny.

Nauczyciel języka polskiego
Magdalena Żukowska-Bąk